

Бути поруч — хай це і здається НЕМОЖЛИВИМ

ІРИНА МАКСИМЕНКО

30 ВЕРЕСНЯ 2025

Воїни — як чинні, так і ветерани — і їхні родини сьогодні є тими, кому важлива будь-яка щира й адекватна підтримка і допомога. Щира й адекватна, саме так. Бо ми часто не вміємо ані надавати підтримку, ані допомагати, якщо викреслити фальшиві «Тримайся» (за що чи кого?), «Та якось буде» (серйозно, а як?), «Ну, хоч так, а в отого гірше» (цікаво, але теж не підтримує, скоріш навпаки).

Katherine Lam

Учителями підтримки для нас можуть стати військові капелани — ті, хто обирає бути поруч із військовими та їхніми родинами навіть тоді, коли по-людськи зробити нічого, здавалося би, не можна. Вони добре знають, що безпечна і надійна присутність — це не лише єдине, що в багатьох випадках можливо дати. Насправді часом це те єдине, що потрібно.

Тож і наша місія, «звичайних цивільних», — навчитися бути поруч для тих, кому це потрібно (а не заради заспокоєння власного сумління). Як? А от хоча б аналізуючи публічні висловлювання тих, хто насправді зробив фразу «бути поруч» напрямною для своєї діяльності.

Людяність — перша ціль, яку хоче знищити війна

Священник-єзуїт Андрій Зелінський — заступник керівника Департаменту військового капеланства при Патріаршій курії та радник Глави УГКЦ. А також, звісно, військовий капелан

із досвідом — саме він був першим капеланом при штабі АТО в 2014 році.

В інтерв'ю для «Vatican News» він окреслив капеланську місію так: «Бути поруч, щоби прихилити небо до людини у військовому однострої; щоби вона не забувала про те, що також має місію: захищаючи інших, вона має залишатися людиною».

Тут є важлива підказка для нас: ключ до підтримки полягає, зокрема, у людяності. Не в якихось неймовірних знаннях чи позиції «жертвності», яка так чи інакше ризикує скотитися в жалість, перекреслюючи саму ідею допомогти чи підтримати. Людяність, виражена у щирості та простоті, дає відчуття безпеки й підтримки навіть без слів. Людяність без осуду, яка скинула «біле пальто» і не боїться того, що, може, доведеться забруднитися, допомагаючи комусь підвестися.

Захищаючи людське, захищаємо Боже

Ще з того самого інтерв'ю: «Війна — це про силу, жорстокість та насилля. І треба зуміти захистити людину, захистити людяне, а це означає захистити Боже в людині. Бо якщо ми з вами, як люди віри, сприймаємо людину як образ самого Творця, то, захищаючи людське, захищаємо Боже у світі людей... Коли говоримо про людяність, — говоримо про Божі сліди в створеному світі, дуже інтимні сліди, про Божу присутність».

Тут — друга підказка. Захистити. Так, захисники і їхні сім'ї також потребують захисту — наприклад, від жорстоких і бездумних жалів. Іноді необхідно ввічливо, але твердо зупинити бабцю-плакальницю, яка «співчуває» дружині загиблого героя словами: «Бідна ти, що ж ти його відпустила...» Стати до лав ЗСУ — гідний і свідомий вибір чоловіка або жінки, а відпускають підлітків на дискотеку. Начебто очевидні речі, але і їх доводиться проговорювати.

Не раз трапляється, що хтось із цивільних весело й ніби з добрими намірами питає військового: «Ну, що ви там, як? Скоро це все закінчиться?» Колись у такій ситуації я, зауваживши, як військовий стиснув щелепи, так само весело запропонувала допитливому пану з'їздити нарешті десь на «нуль» і дослідити відповідь на своє питання особисто; путівку можуть видати в ТЦК. Чомусь надувся.

Мистецтво слухати і бути: міст між болем і сенсом

«Військовим хочеться побалакати. Іноді навіть не треба нічого казати, а просто посидіти, послухати. І під час цієї бесіди вони самі знаходять відповіді на всі питання», — це слова ветерана і капелана 124-ї окремої бригаді ТрО, священника ПЦУ Максима Бервінова з інтерв'ю для «Суспільного Херсон».

Слухати, бути й нічого не радити, не прагнути втрутитися — одне з найскладніших завдань того, хто надає підтримку. Бо з власного досвіду може здаватися, що, мовляв, якщо «ось так», а потім ще «якось так» — то «буде краще». Тому, хто радить, може, і було б. Але не тому, хто прийшов по інше.

Так, слухання треба вчитися. Існують техніки активного слухання, досвід і звичайна покора змовчати і не «втиснути» пораду. Ми часто в спілкуванні несвідомо ставимо на перше місце мету висловитися, а не почути співрозмовника. І навіть не зауважуємо, як раптом говоримо самі із собою.

Ірина Варивода, фахівчиня Центру ветеранського розвитку Університету Григорія Сковороди в Переяславі, чітко окреслила місію слухання і тихої присутності: «Капелан — це опора, що поруч навіть у найтемніші моменти. Там, де закінчуються слова командирів і лікарів, починається тиша, в яку входить капелан — із молитвою, із теплим голосом, із здатністю просто бути. Його присутність часто важить більше, ніж будь-яка інструкція... Капелан — це міст між внутрішнім болем і сенсом. Там, де психіка ще не готова "говорити", капелан може просто бути поруч, створюючи безпечний простір. Він не аналізує — він приймає. І в цьому сила».

Слухання і прийняття створюють атмосферу, де можна не напружуватися пошуком відповідей і не боятися говорити. Може, тому саме в таких обставинах відповіді приходять «ніби самі». Якщо вони взагалі потрібні, звісно.

Або на фронті, або для фронту. Зберегти гідність, гордість, вдячність

«З-під брезенту я дивлюсь на дорогу, будинки, людей, які залишаються позаду. Саме тоді є можливість бачити цивільне життя. І саме тоді, коли бачиш діточок, які вибігають за машиною і

з радістю махають рученятами, бо бачать своїх захисників. Підлітки пальцями рук складають сердечка в знак пошани. Бабці, які виходять на дорогу після того, як їх минає наша вантажівка, своїми виробленими руками, як священники в церквах, роблять услід за нами знак хреста. Старші чоловіки, які зупиняються край дороги, і на знак пошани знімають свої капелюхи.

Саме тоді я розумію сенс моєї служби в ЗСУ. Бо всі ці люди, які виходять на край дороги, від діточок до людей похилого віку вірять своїм воїнам! Радіють, коли нас бачать! Надіються на наш захист! І ті люди, яких бачу з-під брезенту, мені символізують усіх вас — моїх рідних, друзів, знайомих, увесь наш народ України.

Саме тоді мене переповнює гордість за те, що і мене мобілізували в лави ЗСУ, щоби міг стати на захист усіх тих людей, перших із них — діточок! Саме тоді з'являється сльоза. Бо усвідомлюєш, що ти все більше стаєш готовий, щоби зупинити зло, нищити ворога і очистити нашу землю від окупанта, щоби всі ці люди мали мирне небо, краще майбутнє в незалежній та вільній країні! І це найкраще, що ми можемо зробити. Стати на захист».

Такий допис залишив на своїй сторінці у Фейсбуку влітку минулого року Віталій Новак, католицький священник-вікентієць. Тут нескладно простежити найкращі принципи, які й нам варто взяти в «цивільне» ставлення до військових та їхніх рідних.

Вдячність за захист — щира й виражена при кожній слушній нагоді всіма доступними і коректними способами. Гордість за відважних чоловіків і жінок, які стали і стають на захист батьківщини, що у всі часи було найвищою честю для українців. І відчуття гідності, що надихає відповідно формувати своє цивільне життя. Адже сьогодні всі ми або на фронті, або для фронту — іншого виходу, зрештою, наразі навіть і не простежується.

Практично, до речі, ці аспекти ставлення виражаються у донатах. Які не є «допомогою армії» — так ми допомагаємо виключно собі, долучаючись до творення власної незалежності. Іще Наполеону приписують слова: «Народ, який не бажає годувати свою армію, незабаром буде змушений годувати чужу». Не буду стверджувати, чи це справді сказав Наполеон, але автор фрази таки знав про війну більше, ніж багато з нас сьогодні.

«Бути поруч» є девізом військового капеланства. Та ці слова можуть і покликані стати девізом і принципом життя в тилу. Бути поруч, пліч-о-пліч — це бути тихо, якісно, гідно. З підтримкою і

без осуду. Зі вдячністю і пишаючись. Людяно й у покорі перед своїми обмеженнями, а не з пустим і нещирим «Ну так, я тебе розумію». Десь тут, гадаю, і починаються реальна допомога та підтримка, що веде до переможного результату. Навіть якщо в когось такі слова викликають зараз гірку посмішку, біблійна фраза «проти надії надіявшись» (Рим 4, 18) дозволяє навіть на це. Краще навіть у болючі моменти «без надії сподіватися», ніж не сподіватися зовсім.

ІРИНА МАКСИМЕНКО

30 ВЕРЕСНЯ 2025

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in **/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php** on line **284**